

CAPUT VII.

De satisfactione sacramentali.

D^Uplex debetur Deo satisfactio pro peccato commisso, una pro culpa, ut est offensa Dei; reparatur enim injuria personæ illata, per satisfactionem, non per restitutionem: altera pro pena, non æterna, quæ simul cum culpa remittitur, sed temporali, in quam pena æterna veluti commutatur à Deo, cùm culpa remittitur. Prima satisfactio fit per actum contritionis, altera autem fit per actus injunctos à sacerdote in sacramento pœnitentia, unde sacramentalis appellatur, & definitur à Tridentino sess. 14. cap. 8. *Actio per quam in sacramento pœnitentia retribuimus Deo compensationem aliquam pro peccato, iuxta sententiam sacerdotis.*

1. Illam esse partem sacramenti pœnitentia constat ex Florentino in decreto unionis, & ex Tridentino sess. 14. cap. 3. idque ratio suadet, hoc enim sacramentum, ut sèpè diximus, est institutum per modum judicij: Sed omne judicium constat ex accusatione rei, sententia judicis, & ejusdem rei punitione: Ergo satisfactio, quæ est pœnitentis punio, est pars sacramenti pœnitentia.

Non est tamen pars ejus essentialis, sed integralis, tum quia punio rei non est de essentia, sed tantum de integrare judicij, & veluti complementum ejus extrinsecus. Tum etiam, quia satisfactio supponit sacramentum jam perfectum & completum essentialiter, cùm supponat gravitatem, quæ est effectus sacramenti, productam. Adquod, si satisfactio esset pars essentialis hujus sacramenti, sequeretur quod moribundus, omni sensu destitutus, esset incapax sacramenti pœnitentia, cùm nullam satisfactionem implere posset.

2. Illa triplicem habet effectum, nempe remissionem penæ temporalis, ex peccatis jam condonatis relictæ, auxilia quædam supernaturalia ad facilius præcavendum peccata in futurum, & augmentum gratiæ habitualis.

3. Duo primi effectus patent ex eo quod sacramenta novæ legis id efficiunt ex opere operato quod significant: At satisfactio sacramentalis significat penæ ex peccatis condonatis relictæ remissionem, & majore in posterum peccata præcavendi ad facilitatem, quæ ex auxiliis gratiæ provenit: Ergo causat ex opere operato talem penæ remissionem, & auxilia illa supernaturalia ad facilius præcavenda peccata in futurum.

Tertius traditur expressè a D. Thoma 3. p. qu. 90. art. 2. ad 2. ubi sic ait: *Satisfactio confert gratiam, prout est in proposito, & auget eam, prout est in executione, sicut baptismus in adultis.* Ratio etiam id suadet, nam omnis pars sacramenti concurreat ad significandam gratiæ sanctificantem, subindeque ad eam causandam: Atqui satisfactio est pars sacramenti pœnitentia: Ergo significat & causat gratiam sanctificantem; unde cum non possit producere primam gratiam, quia eam supponit per confessionem & absolutionem productam, saltem ejus augmentum ex opere operato causare debet.

Neque obstat quod satisfactio sit tantum pars integralis sacramenti pœnitentia, sicut enim confessio & absolutione, ex eo quod sint partes essentiales sacramenti pœnitentia, producent ex opere operato gratiam essentiali sacramento pœnitentia; sic satisfactio, ex eo quod sit pars integralis, debet

causare gradum perfectionis ejusdem gratiæ quæ ipsam integret, subindeque augmentum illius.

4. Dices, ergo pœnitens qui in peccato mortali exequitur pœnitentiam injunctam, peccat mortaliter, ponens obicem gratiæ sanctificanti. Sed nego consequentiam, quia licet satisfactio sacramentalis novum gradum gratiæ ex opere operato conferat, eo tamen ipso quod talis gradus non sit gratia essentialis sacramenti pœnitentia, sed tantum ejus complementum, & perfectio integralis, non peccat mortaliter qui tali gradui obicem ponit, sed solùm qui ponit obicem gratiæ essentiali.

5. Ex his colligitur priud, teneti sacerdotem, auditâ confessione, satisfactionem, quæ vulgo pœnitentia appellatur, pœnitenti injungere, & pœnitentem illam acceptare & adimplere; quia tam confessarius, quam pœnitens, tenentur efficere sacramentum pœnitentia integrum. Unde falsum est quod aliqui dicunt posse confessorem & pœnitentem remittere solutionem penæ in aliam vitam; licet enim hoc absoluere, & spectata lege naturæ, verum sit, non tamen in nova lege, & supposita institutione sacramenti pœnitentia, in quo datum est sacerdotibus judicium de peccatis, & penis pro illis subeundis, & præceptum pœnitentibus penas pro illis injunctas subire.

6. Colligitur secundò, sacerdotem teneti injungere pœnitentiam aliquo modo proportionatam gravitati criminum, & eorum multitudini, nisi rationabilis causa excusat: quia ille in tribunal pœnitentia tria agit munera seu officia, non solùm enim est minister hujus sacramenti, sed præterea judicem & medicum agit. In quantum minister, debet efficere sacramentum integrum, subindeque aliquam injungere pœnitenti satisfactionem, cum satisfactio sit pars integralis hujus sacramenti. In quantum medicus, debet vulnera pœnitentis curare, subindeque salutarem, ac morbis animæ sua sanandis convenientem pœnitentiam injungere. Ut judex, debet servare æquitatem, ac ptoinde dignam & proportionatam gravitati & multitudini criminum injungere pœnitentiam. Dixi *nisi rationabilis causa excusat*, quia ex rationabili causa potest interdum confessarius leviores pœnitentiam injungere, ut si pœnitens gravi morbo sit oppresus, si lucretur indulgentiam plenariam, vel si sit periculum quod à confessione deterreatur, aut pœnitentiam injunctam non adimpleat. Unde Germon in regul. moral. cap. de pœnitentia, dicit tutius esse cum parva pœnitentia, quæ sponte suscipitur, & verisimilius adimplebitur, ducere confessos in purgatorium, quam cum magna, non implenda, præcipitate in infernum. Et Cajetanus in summa verbo *satisfactio*, ait debiliter disposito pœnitenti, dāndam illi satisfactionem parvulam, ut parvulus ignis foveatur, appositâ paleâ, nec suffocetur, appositis lignis desuper.

7. Colligitur tertid, non posse unum pro altero satisfacere, prout satisfactio est pars sacramenti, benè tamen, ut est compensatio pro pena peccato alterius debita,

Prima pars patet, quia Coneilia definiunt, actus pœnitentis esse partes materiales sacramenti pœnitentia: Ergo actus satisfactorij ab alio eliciti, non sunt apta materia hujus sacramenti.

Secunda pariter non est minùs certa, quia potest unus penam sustinere pro alio, ut ipse à simili pena liberetur. Ut enim in corpore naturali membra se invicem juvent, unum pro alio laborat, bona denique unius toti corpori sunt communia. Ita & membra corporis moralis, cuiusmodi sunt omnes fi-

deles,

CAPUT VIII.

De Sacramento Extrema-Untionis.

DE hoc Sacramento convenienter agimus, in fine hujus Tractatus, quia ex Tridentino, sacramentum Extrema-Untionis est veluti complemētum & consummatio sacramenti pœnitentia; nam sicut istud peccata, ita illud peccatorum reliquias absterget. Quinque vero de hoc sacramento breviter hic declaranda sunt, nimirum ejus existentia, essentia, effectus, subjectum, & minister.

§. I.

Existentia & institutio hujus sacramenti.

1. Extremam-Untionem, quæ solet in Ecclesiâ adhiberi infirmis de vita periclitantibus, verum esse nova legis sacramentum, aperte colligitur ex Scriptura Jacobi 5. ubi sic habetur: *Infirmatur quis ex vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & ore super eum, ungentes eum oleo, in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviat eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei.* Quibus verbis Jacobus manifestè describit ritum hujus sacramenti, designando ejus materiam, nempe unctionem; formam, nempe orationem; ministrum, nempe Presbyterum; subjectum, nempe infirmum; & effectum, scilicet alleviationem; id est confortationem adversus difficultates tunc occurrentes, & remissionem peccatorum. Unde ex hoc loco sic licet arguere: signum sensibile, permanenter institutum, cum promissione gratiæ per illud conferenda, est verum sacramentum: Sed Extrema-Untio, prout usurpatur in Ecclesiâ, tres illas conditiones habet: Ergo est verum sacramentum. Major patet, Minor probatur ex prædictis verbis Jacobi, quibus primò declaratur, Extremam-Untionem esse signum extermum & sensibile, cùm dicitur, *Vngentes eum oleo in nomine Domini.* Secundò ejus institutio constans & permanens, quando absolutè dicitur, *Infirmatur quis ex vobis?* quæ verba sine temporis limitatione, Christianis omnibus cuiuscumque sexus dieta esse, patet ex antecedentibus & consequentibus, quæ non minùs ad nos spectant, quæ ad eos qui tunc vivent, neque ullum est indicium restitutions ad solos præsentes. Tertiò promissio gratiæ, mediante illo ritu, ac signo sensibili & externo conferenda, ibidem habetur, cùm subditur: *Si in peccatis es, remittentur ei*, peccata enim non remittuntur, nisi per infusionem gratiæ. Unde Innocentius I. epist. 1. ad Decentium expresse docet hanc Untionem esse sacramentum. Illius etiam meminere Origenes, Augustinus, Chrysostomus, & ante illos Tertullianus lib. 1. contra Marcionem, his verbis: *Nec aquam (Christus) reprobavit, quæ suos abluit; nec oleum, quo suos unxit; nec mellis & lacticis societatem, quæ suos infantat; nec panem, quo ipsius suum corpus representat.* Quibus verbis Baptismi Extrema-Untionis, & Eucharistie mentionem facit.

2. Hoc sacramentum fuit institutum à Christo, & à D. Jacobo solùm promulgatum, ut declarat Tridentinum sess. 14. can. 1. Sed quando nam ab illo fuerit institutum, certum non est, & circa illud varia sunt Authorum placita. Quidam existimant, Christum illud instituisse Marci 6. quando Apostolos ad prædicandum misit, cùm potestate sanandi in-

P. 2 firmos